

Inventeringshandledning för fokusarter i Medelpad

Storspov, skrattnås, småspov och nattskärra 2027–2030

Den här handledningen beskriver en enkel och enhetlig metod för att förbättra kunskapen om fyra fokusarter i Medelpad. Inventeringarna kan genomföras av en person eller av flera personer som delar upp lämpliga områden mellan sig. Resultaten rapporteras i Artportalen.

Bakgrund och syfte

RRK ser att det finns skillnader mellan de uppgifter som presenteras i Fåglarna i Sverige – antal och förekomst, utgåva 2, och den lokala bild vi har av vissa arter i Medelpad. För att stärka kunskapsläget och få ett bättre underlag för naturvården följs därför fyra arter extra noggrant under perioden 2027–2030.

Art	Utgångspunkt
Storspov	Antalet är troligen överskattat i boken.
Skrattnås	Antalet är troligen överskattat i boken.
Småspov	Statusen är okänd och arten har inte noterats som häckande i Medelpad.
Nattskärra	Antalet är troligen underskattat i boken.

Gemensamma utgångspunkter

Inventeringen inriktas i första hand på antalet adulta individer. Notera samtidigt beteenden som kan visa om fåglarna hör till området, exempelvis spelflykt, revirhävdande, varning eller parbildning. Uppgifter om bon, ägg och ungar är värdefulla när de kan konstateras utan störning, men inventeringen ska normalt inte inriktas på att leta efter bon.

För att resultaten ska kunna jämföras mellan år bör samma områden besökas vid ungefär samma tidpunkt, med samma metod och helst vid liknande väderförhållanden. Minst två besök rekommenderas eftersom fåglarnas aktivitet och möjligheten att upptäcka dem kan variera.

Samtliga observationer rapporteras i Artportalen med så noggrann position och relevant häckningsaktivitet som möjligt. Även fynd som endast dokumenterats med ljudbox ska rapporteras. Ange tydligt att registreringen gjorts med ljudbox och bifoga om möjligt en ljudfil.

Storspov

Storspoven inventeras bäst i öppna jordbrukslandskap, på strandängar, större myrar och andra områden där arten kan häcka. Lämplig tid i Medelpad är främst från slutet av april till början av juni. Området överblickas från vägar, stigar eller lämpliga observationspunkter. Samtliga adulta

Postadress

BirdLife Medelpad
c/o Studieförbundet
Storgatan 52B
852 30 Sundsvall

Kontakt

info@birdlifemedelpad.se

storspovar noteras och ritas gärna in på en karta. Notera särskilt par, spelflygande eller varnande fåglar och andra beteenden som tyder på att fåglarna häckar i området.

Minst två besök rekommenderas: ett under slutet av april eller i maj och ett i slutet av maj eller början av juni. Inventeringen utförs helst under morgon eller förmiddag i uppehållsväder och svag vind.

Storspovar kan röra sig över stora områden och det är därför viktigt att undvika dubbelräkning. Fåglar som endast passerar eller tillfälligt födosöker bör skiljas från fåglar som uppträder revirhävande eller återkommer till samma område.

Resultat: Ange i första hand antal observerade adulta individer. En försiktig bedömning av antalet par eller revir kan lämnas som kompletterande uppgift.

Skrattmå

Skrattmåsen inventeras vid sjöar, våtmarker, kustlokaler och andra platser där arten samlas under häckningstid. Lämplig inventeringsperiod är normalt från senare delen av maj till mitten av juni.

Kolonin eller samlingen räknas på avstånd med kikare eller tubkikare. Det primära resultatet är det högsta antalet adulta skrattmåsar som samtidigt bedöms höra till kolonin. Fåglar som tydligt passerar eller födosöker utanför kolonin räknas separat.

Gör gärna två räkningar med någon eller några veckors mellanrum. Räkna om möjligt från samma plats och vid ungefär samma tid på dagen. I större kolonier kan fåglarna delas upp i mindre grupper eller sektorer. Fotografering kan vara ett stöd vid större ansamlingar.

Antalet bon kan anges om de är synliga från observationsplatsen, men man bör inte gå in i kolonin för att leta efter bon, ägg eller ungar. Sådana uppgifter rapporteras när de kan konstateras utan onödig störning.

Resultat: Ange i första hand antalet adulta individer. Uppgifter om synliga bon eller ungar kan lämnas som kompletterande information.

Småspov

Småspoven söks framför allt på större öppna myrar och myrkomplex samt på närliggande hyggen och i glesa skogsmarker. Eftersom arten inte har noterats som häckande i Medelpad är även enstaka fynd under häckningstid av stort intresse. Den lämpligaste inventeringsperioden är från senare delen av maj till omkring mitten av juni.

Inventeringen kan genomföras från fasta observationspunkter eller längs en förutbestämd sträcka. Samtliga sedda och hörda adulta småspovar noteras. Ange särskilt om fåglarna spelflyger, ropar, varnar eller uppträder parvis. Observationerna bör ritas in på en karta för att minska risken för dubbelräkning.

Minst två besök bör göras, gärna med en till två veckors mellanrum. Inventeringen genomförs lämpligen under morgon eller förmiddag i uppehållsväder och svag vind.

Postadress

BirdLife Medelpad
c/o Studieförbundet
Storgatan 52B
852 30 Sundsvall

Kontakt

info@birdlifemedelpad.se

Ljudbox för småspov

Ljudboxar kan användas för att undersöka myrar och andra lämpliga områden som annars är tidskrävande eller svåra att inventera. Boxen placeras på en öppen plats där ljud från en stor del av området kan fångas upp. Inspelning bör ske under tidig morgon och gärna även under kvällen. Låt boxen ligga kvar under minst två dygn med någorlunda gynnsamt väder innan den flyttas till nästa område.

En inspelning av småspov under häckningstid är ett värdefullt fynd, men visar inte ensam att arten häckar på platsen. Särskild försiktighet behövs under flyttningstiden, då förbiflyttande eller rastande fåglar kan förekomma. Upprepade registreringar under flera dagar, återkommande spel- eller varningslåten eller fynd på samma plats vid ett senare besök stärker misstanken om ett revir.

Intressanta ljudregistreringar bör om möjligt följas upp genom ett besök på platsen. Om flera fåglar hörs samtidigt kan detta ge ett minimiantal individer, men det är ofta svårt att avgöra hur många fåglar som finns utifrån en enda ljudbox. Originalinspelningarna bör sparas och representativa ljudfiler kan bifogas observationerna i Artportalen.

Resultat: Ange i första hand antal hörda eller sedda adulta individer. En möjlig förekomst av par eller revir kan anges som kompletterande uppgift.

Nattskärra

Nattskärren inventeras framför allt i gles tallskog, på hyggen, i kraftledningsgator, på brandfält och i andra öppna eller halvöppna skogsmiljöer. I Medelpad är juni och första delen av juli normalt den lämpligaste perioden.

Vid manuell inventering lyssnar man från fasta punkter eller längs en förutbestämd rutt. Inventeringen bör genomföras under milda, stilla och regnfria kvällar och nätter, från ungefär 30 minuter efter solnedgången och under de följande två till tre timmarna. Varje punkt avlyssnas under minst tio minuter.

Minst två besök under lämpliga förhållanden rekommenderas, eftersom nattskärrens aktivitet kan skilja sig mycket mellan olika nätter. Spelande hanar räknas som adulta individer. Även sedda fåglar, locklåten och vingklappning noteras. Ange särskilt om flera individer hördes samtidigt, eftersom det ger ett säkrare minimiantal än låten som registreras vid olika tidpunkter.

Ljudbox för nattskärra

Ljudboxar kan användas för att kartlägga förekomsten utan att inventören behöver vara ute varje natt. En box placeras i lämplig miljö och programmeras att spela in under kvällen och natten. Inspelningen bör omfatta minst två nätter med svag vind och utan ihållande regn. Därefter kan boxen flyttas till nästa område.

Ljudboxen visar i första hand om nattskärra förekommer på platsen. Det kan vara svårt att avgöra antalet individer, eftersom samma hane kan höras över ett stort område och registreras av flera boxar. Om flera individer misstänks bör resultatet följas upp med ett nattligt besök eller med flera synkroniserade ljudboxar.

Postadress

BirdLife Medelpad
c/o Studieförbundet
Storgatan 52B
852 30 Sundsvall

Kontakt

info@birdlifemedelpad.se

Originalinspelningarna bör sparas och representativa ljudfiler kan bifogas observationerna i Artportalen. Ljudboxarna ska endast spela in. Uppspelning av nattskärreläten bör inte användas rutinmässigt eftersom det kan påverka fåglarnas beteende och försvåra tolkningen av resultatet.

Resultat: Ange i första hand antal hörda eller sedda adulta individer, med spelande hanar och samtidigt registrerade individer särskilt angivna.

Rapportering i Artportalen

Rapportera varje inventering så snart som möjligt. Ange följande i den mån uppgifterna finns:

- antal adulta individer
- kön, om det kan avgöras
- beteende och relevant häckningsaktivitet
- datum samt start- och sluttid
- inventerat område eller använd rutt
- väderförhållanden
- om observationen gjordes manuellt eller med ljudbox
- eventuella tecken på häckning, exempelvis par, varning, ruvning eller ungar
- osäkerhet och eventuell risk för dubbelräkning
- eventuell ljudfil eller annan dokumentation

Även enstaka observationer är värdefulla, men återkommande inventeringar ger ett säkrare underlag. För jämförelser mellan 2027 och 2030 är det särskilt viktigt att samma lokaler återbesöks med samma metod och under ungefär samma del av häckningsperioden. Resultaten redovisas i första hand som antal adulta individer, medan bedömt antal par eller revir kan anges som ett kompletterande mått.

Postadress

BirdLife Medelpad
c/o Studieförbundet
Storgatan 52B
852 30 Sundsvall

Kontakt

info@birdlifemedelpad.se